

Tobias Eldh

27 år, kryptör, furir

Kylan i världen hade återvänt. De amerikanska invasionerna i Iran, Syrien och Nordkorea hade på många sett ändrat det världspolitiska läget. FN var svagare än någonsin förr och polariseringen mellan usa och resten av världen hade vuxit sig lika stark som mellan öst och väst under det kalla kriget. Demonstrationerna mot närvaron av amerikanska trupper runt om i Europa var ständigt återkommande och även klimatet inom NATO hade blivit kyligare än någonsin sedan amerikanerna under de senaste åren gjort flera operationer trots protester från andra NATO-länder.

Vänstersympatisörerna jublade när den svenske statsministern vägrade låta amerikanerna stationera trupper på svenskt territorium. Sverige anklagades för att vara en fristad åt terroristnätverk och för att inte ta i ordentligt med hårdhandskarna. Vi är ett neutralt land. ”Den svenska trotsen” blev snabbt ett begrepp i europeiska tidningar och den svenske statsministern var ivrigt påhejad av Ryssland och många av de europeiska länderna där antiamerikanska vindar blåste.

Självklart hyste de allra flesta den djupaste medkänsla för alla de amerikaner som hade omkommit under de senaste terrordåden. Men när den amerikanska presidenten började prata om väpnad aktion och hämnden lyste i hans ögon, var det många som sade ifrån. Man kan väl inte bete sig hur som helst? Sverige var ett fredligt land. Neutralt. Svenska folket var inga terrorister. Det fanns ju svenskättlingar i usa.

När allt fler amerikanska trupper flögs över till nato-baser i Norge och Finland, började panikstämningen sprida sig i landet. Alldeles säkert var det bara en skrämseltaktik, men ändå. Rykten spreds vilt på kvällstidningarnas löpsedlar, och det fanns bara ett samtalsämne på kafferasterna. Vissa hävdade att amerikanerna planerade en attack för att skada eu och euron som på senare år hade vuxit sig långt starkare än dollarn. Andra att det hade att göra med Sveriges motstånd att gå med i NATO. Eller att amerikanerna behövde ett krig för att ena sitt folk som så många gånger förr. Sverige var hur som helst en strategisk punkt med stora naturtillgångar och dåligt försvar.

Demonstrationer rasade runt om i Europa och USA. Norska demonstrationer slogs blodigt ner av amerikansk militär som tog sig allt större friheter i grannlandet. Den norska regeringen sade ifrån men vågade inte lägga riktig kraft bakom orden. Landet var ju redan översvämmat med amerikansk militär. Finland och Danmark höjde sin militära beredskap. Det amerikanska truppantalet höjdes i de baltiska staterna.

När den svenska samlingsregeringen började beordra ut värnpliktiga i beredskap tyckte många att man tog i. Det började smått med några hundra. Sedan några tusen. I slutändan åkte tusentals svenskar varje dag till sina militärförråd för att hämta ut kläder och utrustning. Nu klädda för att döda eller dödas. Sedan vidare färd till respektive krigsplacering och en lång väntan. Samtidigt fortsatte en intensiv men dystert uppgiven diplomati.

Beredskapstidens tand gnagde hårt på Sverige. Ekonomin, arbetslivet, familjerna – allt gick på sparlåga. Folk gick till jobbet. De visste inte vad annars de skulle göra. Det var tyst och mörkt på nätterna. När sex månader av beredskap gått, infördes mat- och bensinransonerings över hela landet och det enda som gick att köpa i anse- nliga mängder var tobak och alkohol. Matkuponger till de lokala matbutikerna kom veckovis med posten till varje hushåll och bensinransoneringen gjorde att vägarna blev till överdimensionerade gågator. Städerna tömdes sakta på män och på mod, landsbygden fylldes av civilingenjörer, snickare, kulturvetare och lastbilschaufförer.

Arton månader efter de första soldaterna kallats in, föll de första bomberna över norra Sverige. Invasion. Kollektiv förvirring. Kiruna och Malmberget sopades först under bombmattan och amerikanska soldater skeppades in från Norge på de norrländska älvarna. Tågen norrifrån lastade varje dag av tusentals människor på flykt från sina hem och skolor hela vägen från Gävle till Örebro blev till flyktingläger. När tågen vände tillbaks mot Norrbotten, fylldes de av män i gröna skjortor och med gevär på axeln.

Tre veckor av krig har förflutit. En lång front löper någonstans i höjd med polcirkeln, 10 mil från Umeå. Gårdagens

ekosändning bekräftade att Boden hade fallit. På ett tåg mot Umeå sitter fyra unga män med vapnen fastspända bakom stolsryggarna. Redo att göra en insats. För Sverige i tiden.

Det enda som hörs i Tobias öron är ett svagt susande och de likt en klocka tickande ljuden från rälsens fogar. Varje taktfast slag på Bottniabananans långsmala urtavla förkunnar att vi rört oss ytterligare en liten bit närmare Umeå, ett litet stycke mark längre bort från Tobias hemort Halmstad. De lämnade Östersund för tjugio minuter sedan. Någon timme efter det att solen gick upp. Ännu en kull av knarrande och tandagnisslande soldater lufsade av tåget och alla andra fick en ursäkt att sovandes byta sida och väcka det ben som hamnat underst senast. Bara ett tjugotal suckar och hummanden hördes då. Vagnen töms sakteligen. De som inte har någon form av specialkompetens behövs inte så långt norrut. Där har sörjan av retirerande soldater redan börjat tjockna.

Givetvis snarkar någon. En annan sparkar i sömnen på sin kamrat i sätet framför. Men det är ingenting som märks i Tobias värld. I hans ögon flimrar träden utanför och för varje stolpe tåget passerar blixtrar en ny tanke om en förlo-rad värld förbi. Tobias hade en gång början till ett väldigt bra vuxet liv. Han hade hoppat av högskolan för att jobba vidare med sitt lilla företag, som redan hade börjat ta över hans studier och när det åt upp studiemedelspengarna var det lika bra att börja på heltid. Ett litet, snillrikt, egenkon-struerat datorprogram gjorde under de kommande fem åren Tobias och Elins liv ganska behagligt. Inte storslaget och svulstigt. Behagligt. De köpte lägenhet. Saab. Storbilds-TV. För sex månader sedan blev Elin gravid och de konverterade det tredje rummet från pysselhörna till en andra sängkam-mare. En bra början.

Sedan hände något. Det hade i själva verket varit på gång väldigt länge och gjorde så att affärerna sakta visnade bort. Ingen ville köpa smarta lösningar på världsliga problem när man blev inkallad till att försvara Sverige med vapenmakt. Strax därefter kallades Tobias upp till Stockholm och har sedan dess arbetat med att koda meddelanden för staten på Försvarets Radioanstalt. Fyra månader nu. Så långt allting okej. Det var för en kort tid trodde man, ingenting behövde ha förändrats när han kom hem. Samma dag som kriget bröt ut dog Bertil, hans pappa, i en hjärtattack. Han fick beskedet i ett sådant där gult brev som alla pratar om. Dödsfall under krig. Han mamma Kristina blev ensam kvar på den halländska gården och ville inte ta sig upp ur dyngan. Det var tufft att få höra det i en grotta utanför

Stockholm. Tobias yngre syster Stina vägrade göra någon-ting, hon gömde sig i sin lägenhet i Halmstad och slog dövörat till. Men den absolut värsta dagen, som skulle förändra allt, var den dagen då en läkare på Halmstad lasarett ringde till honom och berättade att hans fru låg på operationsbordet. Tobias är nu inte längre blivande far och Elin sitter tyst och hållögd hemma i deras blåmålade barnkammare, lutad mot den nya spjålsängen som de köpte när Tobias var hemma sist. De har fortfarande inte kunnat träffas sedan dess.

Elin. Trygghet. Kärlek. Hon betyder hemma för Tobias. Sju år nu. Under de senaste åren har de byggt sin tillvaro tillsammans för en stadig framtid och ett lyckligt liv i all evighet amen. De hade aldrig bråkat innan Tobias blev inkallad. Deras barn skulle påbörja den riktigt vuxna eran för dem. Varje gången dag var en dag mindre, lite mer spänning. Tusen planer och idéer rikare. Men varje tanke gick i tusen bitar. Elin klarade det knappt. Det finns väldigt lite kvar av liv i henne, det verkar som om läkarna opererade bort en stor bit av hennes själ samtidigt som de tog ut Tobias blivande tronarvinge. Gabriel Alexander Eldh. Framtiden.

Det blev klart för några dagar sedan, att han var tvungen att inställa sig i Umeå. Ännu längre hemifrån. Tre mer el-ler mindre unga män slumrar i samma 4-sitsavdelning på tåget som Tobias. Mitt emot honom sitter Bergström i en onaturligt skev ställning, med huvudet lutat mot Olssons axel. Hans kind bär fortfarande ärr efter SJ:s gardiner som tjänat som kudde under natten. Olsson sitter rakryggad i en ergonomiskt tilltalande pose, som om han precis slutit ögonen efter att ha satt sig ner. Små tysta ljud kommer långt nerifrån Törngrens hals, till vänster om Tobias. Till-sammans är de på väg mot tågets slutstation Umeå. Några tågstationer finns inte längre i bruk längre upp i landet.

Tobias har varit vaken sedan Gävle. I själva verket har han nästan varit vaken sedan i februari men från och till slumrar även han in under korta perioder, då kroppen säger ifrån och tankarna vandrar iväg. Men sedan klockan tre har han hört varje slag från rälsen och drömt sig tillbaks till Halmstad och den vanliga verkligheten. Han hade allt. Det var killen som småpratade med tjejen i kassan på ICA, röstade på Folkpartiet och gick på after-work varje fredag med sina gamla polare från gymnasietiden. En riktig folkhemsprins som strök sina egna skjortor och skötte hälften av hushållet. Snäll och redig. Öppen och trevlig. Han hade problem som alla andra men han var nöjd. Utåt sett finns mycket av den gamla Tobbe kvar. Hans hår är lite längre och tufsigare

än tidigare, hans ben lite smalare och kinderna oftare lite stubbigare. Men alla känner igen den trevlige Tobias även om han kanske verkar ha haft en dålig dag. Det är mest på insidan som han har fått nog.

Ibland sipprar det igenom. Hans uppgivenhet. Han är inte den som kommer med förslag men gärna den som sänker de inte riktigt hundra procentiga idéerna. Tobias optimism har förvandlats till ”konstruktiv realism”. Bitterheten är ibland slående. Kriget symboliserar för honom allt som är ont, det som förstört hans riktiga liv och tagit ifrån honom hans glädje. Hans krigsvägrar inte. Absolut inte. Så mycket stolthet har han kvar att inte bara tänker lägga sig ner att dö. Men den skugga som kriget kastar över Sverige sluter sig hårt runt Tobias kropp, tränger sig in i minsta lilla por och färgar insidan grå. Inte svart, så långt har det inte gått än. För Tobbe är längst in fortfarande en väldigt snäll kille.

Solljuset har börjat sprida sig över Bergströms randspräckliga kind och allt mer hostande och harklande hörs längre fram i vagnen. Bergström är något eller några år yngre än Tobias men i sin stol ser han ut som en liten skolpojke.

Lugn och tyst, inte alls så spänd och hetsig som han brukar vara. Han är antagligen den enda i hela vagnen som ser fram emot att få komma fienden in på kroppen uppe i Norrland och trots Olssons förmaningar kan han inte sluta prata om det. Som en liten pojke på julafton. Men han ändrar sig nog. Förhoppningsvis. Om inte annat kommer Olssons tålmod någon gång att sina. Olsson sitter så lugnt i sin stol utan ett ljud. Han är kanske inte den mest talföre mannen i gruppen men för att komma från Umeå pratar han förvånansvärt mycket. Förändrad av Stockholmsstressen antagligen. Och Törngren snarkar. Det känns tryggt att det är just Törngren som har befälet. Bergström är för ung. Och Olsson... Något känns olustigt med honom. Men Törngren är en bra karl.

Nu låter det som om de var gamla vänner. Det är inte direkt sant, de arbetade mest på samma våning inne på FRA i Stockholm och Tobias hade inte ens pratat med Törngren innan igår. Ingen vet egentligen vad de ska göra i Umeå. Snacket gick på stationen innan de åkte. Ingen vet säkert. Men vad eller varför är frågor som ligger begravda långt innanför Tobias blå ögon. De ser bara åt ett håll. Hemåt.